

Resensies / Reviews

- Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns, *samest.*
2010. **Volksgeneeskuns in Suid-Afrika.** Pretoria: Protea
Boekhuis.
(*E. van der Walt*) 397
- Kriel, Mariana. 2010. **South African Language Rights
Monitor 2006.** Bloemfontein: Sun Press.
(*A. Otto*) 399
- Kriel, Mariana. 2010. **South African Language Rights
Monitor 2007.** Bloemfontein: Sun Press.
(*K. Brits*) 402
- Swanepoel, Frans, Stroebel, Aldo & Moyoo, Siboniso. 2010.
**The role of livestock in developing communities:
enhancing multifunctionality.** Bloemfontein: Sun Press.
(*P. Fourie*) 404
- Mouton, F.A. 2011. **Prophet without honour: F.S. Malan –
Afrikaner, South African and Cape Liberal.** Pretoria:
Protea Book House.
(*P. Kapp*) 406

Resensies / Reviews

Volksgeneeskuns in Suid-Afrika

Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns, samest.
2010. **Volksgeneeskuns in Suid-Afrika.** Pretoria: Protea Boekhuis.
640 p. Prys: R295,00. ISBN: 978-1-86919-356-0.

Resensent: E. van der Walt
Skool vir Verpleegkunde
Potchefstroomkampus, Noordwes-Universiteit

Volksgeneeskuns in Suid-Afrika is nie slegs 'n versameling boere-rate nie, maar ook 'n kultuurhistoriese weergawe van die ontstaan van volksgeneeskuns. Die volksgeneeskuns word teenoor die skoolgeneeskuns (wetenskaplike basis van geneeskuns) gestel en tog word die verwantskap van albei uitgelig en word daarna verwys as 'n "siamese tweeling".

Dit is die oervraag na die rede vir siekte, lyding en dood wat lei tot geneeskuns wat in hierdie werk vanuit 'n kultuurgestaltelike perspektief beskou word. Kultuur as kennis, kuns, gedragswyses en ander verworwenhede wat ingevoer en oorgedra word, word ook vergestalt in die soeke na genesing en die bestryding van dood. Daar is 'n bespreking van die ontwikkeling van die emanistiese teenoor die animistiese beskouing van genesing, waar geeste gepaai moet word; die Christenskap met gebede vir God se seën op die behandeling tot slegs gebede met geen behandeling nie; en 'n natuurwetenskaplike bespreking. Hiermee saam is daar ook 'n uiteensetting van die ontwikkeling vanaf towenaar tot priester tot arts (skoolarts).

Vervolgens word die skeiding van die "siamese tweeling" in diepte bespreek. Die ontwikkeling van (wetenskaplike) skoolgeneeskuns vanaf Leonardo da Vinci in die vyftiende eeu tot Röntgen in die negentiende eeu word kortliks aangedui om die skeiding van die twee te belig. Wat gedurende spesifieke tye gegrond was op kennis word later as irrasioneel en vandag selfs as gevaarlik beskou. Hieronder

val braakmiddels en purgasie om van die “kwaad” ontslae te raak by appendisitis (blindedermontsteking), terwyl ons vandag oor die wetenskaplike kennis beskik om te weet hoe gevaarlik so ’n behandeling is. Selfs vandag nog word daar in landelike areas babas gevind wat aan septisemie (bloedvergiftiging) of tetanus (klem-in-die-kaak) sterf as gevolg van dieremis wat op die naelstring geplaas word!

Die rangskikking van boererate in alfabetiese volgorde volgens siektes maak die naslaan hiervan besonder toeganklik. Die siektes is alfabeties in Aanhangel A geplaas met numeriese verwysings na die boererate in Aanhangel B, wat van nommer 1 vir “aambeie” tot nommer 8705 vir “ylhoofdigheid” gekategoriseer is. Hierna volg Aanhangel C met die alfabetiese lys van middels wat ook numeries verwys na die boereraat in Aanhangel B. Die opvolgende ahangsels vir plante se volksname, kruieplante met botaniese name en ’n verwysingslys na die “eienaars” van die boererate rond die naslaangedeelte van die boek netjies af.

Die beskrywing van middels en plante wat in die volksmond ontstaan het en “verwonge” geraak het as gevolg van “kruisbestuwing” met Engels en weer terug na Afrikaans (Hollands), werp nogal heelwat lig op name waaroor ons vandag dikwels verstom is.

By die lees van die farmakologiese beskouing van boererate, kom ’n mens onder die indruk dat boererate meer dikwels onhygiënies en selfs gevaarlik was en meestal op bygeloof gegrond was. Dit word duidelik dat die rate wat verband hou met ’n dierlike oorsprong, soos ’n varsgeslagte dier se vel op ’n brongitisbors, en uitskeidings soos bokke se pensmis op oop wonde, asook die magiese soos “vratte blaas na die volmaan”, redelik trefkrag verloor het, terwyl die bestanddele van kruieplante tog nog navorsbaar kan wees. In die farmakologie is alreeds heelwat navorsing gedoen oor die aktiewe bestanddele van kruieplante en die veld is nog nie uitgeput nie. Die volksgeneeskuns was hoofsaaklik gerig op simptomeverligting en het later met wetenskaplike ontwikkeling meer terapieë en omvattend geword tot waar ons tans, volgens die definisie van die Wêreldgesondheidsorganisasie, gesondheid beskou as ’n staat van volkome fisiese psigo-sosiale en geestelike welsyn en nie net die afwesigheid van siekte (simptome) nie.

Volksgeneeskuns in Suid-Afrika is ’n kosbare werk wat deur ’n wye spektrum lesers geniet kan word. Enigeen wat enigsins in geneeskunde belangstel, hetsy ’n geneesheer, verpleegkundige of apteker gaan veral die kultuurhistoriese ontstaan en ontwikkeling geniet. Vir

alle lesers behoort hierdie werk interessante, hanteerbare leesstof te wees wat heel dikwels die lagspiere prikkel en jou soms laat uitbars van die lag of die kop meewarig laat skud, selfs al beskik jy nie oor enige mediese kennis nie. 'n Mens kom onder die indruk dat die mens altyd sal stry teen die onnatuurlike van siekte en dood. Indien jy in nood verkeer, sal jy enigiets aangryp om die lewe te behou. Dit is met deernis dat jy die aanhaling van professor Jan Lion-Cachet lees waar hy vertel van die dokter se vrou wat uit radeloosheid 'n druppel uit elke botteltjie van haar huisapteek meng en sê "... Als dit niet helpt, dan werd ze kwaad en zei: 'Hy kan maar dood gaan'".

Die deeglikheid van die navorsing vir *Volksgeneeskuns in Suid-Afrika* blyk uit die geordende aanbieding en verwysings. Die medewerkers het vanuit 'n warboel oorgelewerde inligting feitelike data weergegee wat in 'n kosbare kulturele en maatskaplike skat saamgevoeg is. 'n Mens wil saam met die skrywers pleit dat wetenskaplike navorsing oor die moontlike aanwending van kruieplante as geneesmiddels nie negeer moet word nie, veral in die lig van die siening dat die mediese wetenskap saam met tradisionele geneeskunde moet werk en nie uitsluitend of daarteenoor nie.

Belangstelling in die stand van jou taal

Kriel, Mariana. 2010. South African Language Rights Monitor 2006. Bloemfontein: Sun Press. 83 p. Price: 175,00.
ISBN: 978-1-920383-046. (South African Language Rights Project, 5th report.)

Reviewer: A. Otto
Departement Taal en Literatuur
Nelson Mandela Metropolitan University

Soos 'n mens uit die titel kan aflei, doen hierdie boek verslag oor taalregte. Dit is die eerste verslag in 'n reeks taalmonitorverslae wat gepubliseer word en is as sodanig baanbrekerswerk. Die voorafgaande vier verslae is beskikbaar op die webwerf van die Universiteit van die Vrystaat. Hierdie verslae is jaarlikse verslae oor die taalregte-situasie en taalsake oor die algemeen in Suid-Afrika, primêr gereflekteer in data verkry van die gedrukte media (aangeteken in die SA Media Databasis). Die doel van die Monitor is om te help om PanSAT se doelstelling te bereik, naamlik om alle taalgroepe meer bewus te maak van hulle taalregte en daardeur onder meer te waak teen taaldiskriminasie, om vir die beskerming van taalregte op

te staan, om veeltaligheid te bevorder en by te dra tot die ontwikkeling van al Suid-Afrika se tale.

Data vir die 2006-verslag is verkry uit die media, van knipsels wat voorsien is deur SA Media, wat toegang bied tot die belangrike hoofstroomkoerante, joernale en tydskrifte. Die navorsers het ongelukkig nie toegang gehad tot Afrikataalkoerante nie. Ten spyte van hierdie leemte word daar wel soms in hierdie Monitor verwys na die sienings van swart koerantlesers. Daar word byvoorbeeld verwys na Sastri Mda en Pat Dlulane se sienings dat moedertaalonderrig 'n terugkeer na segregasie is (Daily Dispatch, 2006-06-03 en Daily Dispatch, 2006-01-12). Vir hierdie briefskrywers is Engels nie net funksioneel (die sleutel tot sukses) nie, maar ook 'n ideologiese instrument (Engels is die sleutel tot sosiale kohesie/'n verenigde nasie). Baie Afrikataalouers stem met hierdie sienings saam en dit is nie maklik om hulle van die waarde van moedertaalonderrig te oortuig nie. Baie aktiviste vir moedertaalonderrig in Suid-Afrika is egter voorstanders van moedertaalgebaseerde twee-/multitalige onderrig in multitalige klaskamers; dus is die segregasiesiening deels ongelukkig. Volgens die skrywer is gevalle wat dalk wel as taalafsondering beskou sou kon word, enkelmedium Afrikaanse skole.

Dataversameling en -verwerkingstegnieke wat gebruik is, is onder meer 'n Microsoft Access-program en 'n spesiaal ontwerpte MS Access-vorm. 'n Grafiese voorstelling van statistiese inligting is gepaste toeligting en visueel-insiggewend.

Die reikwydte van die verslag omsluit taalaangeleenthede soos mediadekking van taalsake (in die algemeen), taalregteklagtes, taalaktivisme, taallitigasie en relevante taalnavorsing. Die oorkoepelende kategorieë van mediadekking oor taalsake gedurende 2006 was: naamsverandering (36%), taalprobleme (36%), taalbevordering (26%) en taalnavorsing (2%). Die oorkoepelende Afrikaanse kategorieë van mediadekking in volgorde van voorkoms was: taalprobleme (45%), taalbevordering (33%), naamsverandering (19%) en taalnavorsing (3%). Die Engelse kategorieë, in teenstelling hiermee, was: naamsverandering (59%), taalprobleme (23%), taalbevordering (16%) en taalnavorsing (2%). Die klemverskille tussen die twee tale is duidelik.

Die voorkoms van inligting blyk in die volgende rangorde in die databasis te wees: koerantverslae (47%), briewe aan die redakteur (20%), kolomme (15%), artikels (11%), redaksionele kommentaar (4%), taalbetrokke resensies (2%) en spotprente (1%). 'n Opmerking wat die samestellers maak is dat 'n hoë voorkoms van verslae oor

taalsake gewoonlik 'n aanduiding is van die aktiewe belangstelling van 'n koerant in taalaangeleenthede. In sowel die Afrikaanse as Engelse pers is die voorkoms van verslae baie hoër as die ander rekordtipes. Verslae in die Afrikaanse pers (54%) was effens hoër as dié in die Engelse pers (46%).

Daar is ook 'n aansienlike verskil ten opsigte van die onderwerpe wat deur die Afrikaanse en Engelse media gedek word. Die verhouding Afrikaans tot Engels vir die verskillende onderwerpe is: taalprobleme 64%-42%, taalbevordering 70%-30% en taalnavoring 71%-29%. Vergelyk ook die verskille soos hierbo aangedui onder oorkoepelende Afrikaanse en Engelse kategorieë.

Ten opsigte van briewe wys die samesteller daarop dat die aantal briewe 'n aanduiding is van die belangstelling van lesers. Uit die verkreeë gegewens is dit duidelik dat taalsake 'n groot erns is vir Afrikaanse koerante en hulle lesers. Trouens, baie van die taalsake is onlosmaaklik deel van die huidige politieke opset en is 'n weerspieëling van talle Afrikaners se vrese oor marginalisering en onsekerheid oor die voortbestaan van hulle kultuur. Dit word duidelik namate die leser hom verdiep in die verdere gang van hierdie Monitor.

Die Monitor gee verder 'n diepgaande bespreking van verskillende kategorieë van mediadekking met betrekking tot taalverwante klagtes gelê by amptelike liggame, taallitigasie en taalaktiwisme. Daar word stimulerend verslag gedoen oor die tersaaklike aangeleenthede in elkeen van hierdie afdelings. Die bespreking is onderhoudend en insiggewend en die aanbieding onbevooroordeeld. Die verslag gee inderdaad blyke daarvan dat dit voldoen aan die verwesenliking van die gestelde doelstellings van PanSAT. Dis egter jammer dat hierdie verslag eers vier jaar ná die ondersoekjaar (2006) verskyn het.

Hierbenewens is hierdie verslag 'n waardevolle bron vir allerlei navorsers – nie net die taalgebondenenes nie, of soos die samesteller dit stel:

... for any researcher interested in subjects ranging from place names and conflicting nationalisms to the organizational basis of language movement, the SALRM database for 2006 provides a rich source of information.

Mag hierdie Monitor voortaan wel altyd gepubliseer word sodat Jan Publik en taalnavorers op die hoogte kan bly van taalsake in Suid-Afrika.

SALRM: Telbord vir taalregte in Suid-Afrika

Kriel, Mariana. 2010. **South African Language Rights Monitor 2007.** Bloemfontein: Sun Press. 93 p. Price: R175,00.
ISBN: 978-1-920383-06-0.

Resensent: K. Brits
Taaldirekoraat
Potchefstroomkampus, Noordwes-Universiteit

Die belangrikheid van hierdie sesde verslag van die Suid-Afrikaanse Taalregtemonitorprojek, wat in opdrag van PanSAT (Pan-Suid-Afrikaanse Taalraad) deur Mariana Kriel saamgestel is, kan nie oorbelemtoon word nie. 'n Mens wil amper so ver gaan om te sê dat dit deur almal gelees behoort te word, maar die verslagaard van die boek maak dit miskien minder toeganklik vir die breë publiek. Dit is egter 'n goeie oorsigtelike bron (oor taalsake in 2007) vir die navorser wat met taal en taalregte gemoeid is en 'n mens wens eintlik dit kon vinniger beskikbaar gestel gewees het.

Soos dit in die inleiding van die boek/verslag staan, is die SALRM (South African Language Rights Monitor) 'n jaarlikse verslag oor die taalregtesituasie en taalsake soos dit in die gedrukte media weerspieël word (p. 1). Uit die aard van die publikasie word die metodologie wat vir die versameling data gevolg is, direk na die inleiding verduidelik. Die ander afdelings ('n mens kan nie werklik van hoofstukke praat nie) handel oor die mediadekking van taalsake gedurende 2007 (met onderafdelings oor naamsverandering, taalprobleme, taalbevordering en taalnavorsing), taalverwante klagtes wat by amptelike liggeme gelê is, taalregsgedinge, taalaktiwisme soos dit deur die gedrukte media gedek is en laastens samevatende opmerkings.

Die inhoudelike indeling en die bladuitleg maak dit soms moeilik om die draad van die verslag te volg. In die inleiding word genoem dat die verslag 'n oorsig bied oor mediadekking oor taalsake (oor die algemeen), taalregteklagtes, taalaktiwisme, taalregsgedinge en relevante navorsing oor taal, maar dit word nie presies so in die verslag (of in die inhoudsopgawe uiteengesit nie). Die volgorde van sake in die opskrifte word ook nie altyd in die bespreking daarvan gevolg nie (soos dit op p. 21 die geval is).

Die manier waarop die afdelings ingedeel is, is ook nie altyd geslaagd nie. Met die eerste lees was die resensent onder die indruk

dat 'n gedeelte van afdeling 3 (wat handel oor die mediadekking van taalsake gedurende 2007) nog deel van die metodologie-afdeling was. Die metodologie-afdeling kan die leser ook op 'n dwaalspoor bring om te dink dat dit op die hele verslag van toepassing is en dan kom afdeling 4 en 5 amper as 'n verrassing. Dit sou dus beter wees indien die metodologie-afdeling 'n onderafdeling van afdeling 3 kan word, omdat dit nie werklik op die res van die boek betrekking het nie. Dit sou ook goed wees indien elke afdeling deur 'n inleiding en slot tot 'n eenheid gebind kan word en indien daar 'n gladder oorgang tussen die afdelings kan wees.

Wat die bladuitleg betref, sou dit miskien beter wees indien elke afdeling op 'n nuwe bladsy kan begin. Die opskrifte raak ook weg as gevolg van die lettertipe en omdat dit ook nie vetgedruk is nie. 'n Mens sou wel kon redeneer dat dit 'n verslag is en dat die bladuitleg nie so 'n belangrike rol speel nie, maar dit word in boekvorm uitgegee, wat bepaalde verwagtings skep.

Die leser moet nie onder die wanindruk kom dat die verslag heeltemal ontoeganklik is nie. Dit is glad nie die geval nie. Die gebruik van kleurgrafieke en tabelle vergemaklik die verwerking van die inligting en goeie konteks word geskep deur die vergelykings met die vorige jaar (of jare), waar van toepassing. Die onderafdeling wat oor die naamsveranderings handel, is ook baie goed hanteer deur objektiewe (sover dit ook dan menslik moontlik is) agtergrondinligting oor die naamsverandering in die tydperk te gee. Die afdeling wat oor die taalregsgedinge handel, verdien ook vermelding. In hierdie afdeling word hofsake oor naamsverandering (Makhado na Louis Trichardt) en taalregte (Hoërskool Ermelo) bespreek. Die tweedelaaste afdeling, waar die instrumente van taalregte-aktiwisme (wat van navorsing tot geweld strek) bespreek en ontledings in tabelvorm gegee word, is nuttige leesstof vir 'n taalsosioloog.

Die formaat van die verslag is nie die heel belangrikste nie, maar wel die inhoud en dat dit ons sal aanspoor om ons tale en taalregte te beskerm en te bevorder.

Livestock and food security in South Africa

Swanepoel, Frans, Stroebel, Aldo & Moyoo, Siboniso. 2010. The role of livestock in developing communities: enhancing multifunctionality. Bloemfontein: Sun Press. 213 p.
Price: R275,00. ISBN: 978-0-86886-798-4.

Reviewer: P. Fourie
Department of Agriculture
Central University of Technology
Bloemfontein

The role of livestock in developing communities was edited by Prof Frans Swanepoel, Prof Aldo Stroebel and Dr Siboniso Moyo. Currently Prof Swanepoel is the Senior Director Research Development and Professor of Sustainable Agriculture at the University of the Free State, Bloemfontein. This editor has vast experience in the fields of animal production, smallholder livestock production systems, agricultural research and innovation management as well as rural development and institutional strengthening. Prof Swanepoel is therefore extremely well qualified for a publication of this nature. The book was compiled in 2010 by the Technical Centre for Agriculture and Rural Cooperation.

Approximately two thirds of the world's domestic ruminants are found in developing regions where they produce 30% of the world's meat and 20% of the world's milk – this provides ample justification for a book like this. The book provides essential information and data on the importance of livestock in the global effort to alleviate poverty and promote human well being. It describes and evaluates global case studies, assesses theoretical frameworks, and discusses key global policy development issues, challenges and constraints related to smallholder livestock production systems around the world.

The book is written for academic professionals, industry experts, government extension officials and other scholars interested in the facts and issues concerning the contribution of livestock to the social and economic progress of developing countries.

The role of livestock in developing communities explores a topic that, at this point in time, is particularly relevant to South Africa and indeed the world. The exploration of the subject matter is further enhanced by the real life case studies it is based on. For easy

reference, the book contains a chapter that summarises the major issues concerning livestock production. A multidisciplinary approach is employed by the authors to ensure that no potential reader is left out in the cold.

Despite the positive relevance of this book, too little mention is made of the role of livestock in South Africa. Another void is that too few case studies are provided to explain why land reform projects involving livestock in South Africa failed. A greater focus on the major challenges that the South African communal livestock industry face may also be valuable to the prospective reader.

The authors acknowledge the fact that there is not only a rapidly increasing population to feed, but that we will have no choice but to enhance subsistence agriculture in years to come. Whilst traditional livestock production is a part of cultural life, inefficiency should be addressed. The future direction towards enhancing livestock production is well discussed in the last chapter.

This book also analyses the challenges faced by this sector, and evaluates a number of successful development strategies that includes ways to empower women and develop small-scale enterprises, without harming the environment. This is important, as the authors further observe that investment in small-scale livestock-keeping offers risk and uncertainty, in addition to several opportunities and threats.

Moreover, recognition of women's roles and responsibilities in animal production, increasing their rights of ownership over livestock, and improving access to livestock services and markets, give women a higher status within their communities, increasing their self-confidence and self-reliance.

The editors are to be commended for treating all available data equally well and organising it in a reader-friendly manner. All arguments in the book are equally well corroborated, and all possible interpretations were included using a flexible approach. In my opinion it is an excellent book that will make a significant contribution to the industry. It can especially serve as a guideline to promote successful land reform in South Africa. Congratulations to the editors.

Liberale, versoenende, idealistiese Afrikaner-nasionalis

Mouton, F.A. 2011. **Prophet without honour: F.S. Malan – Afrikaner, South African and Cape Liberal.** Pretoria: Protea Book House. 184 p. Price: R180,00. ISBN: 978-1-86919-414-7.

Resensent: P. Kapp
Besoekende Navorsingsgenoot
Department Geskiedenis, Universiteit van die Vrystaat

Dit is 'n tekortkoming dat F.S. Malan, die Bolandse wynboer/regsgeleerde/joernalis en veral politieke leier, wat gehoop het om die skoene van Onze Jan vol te staan, nog nooit 'n volwaardige Afrikaanse biografie ontvang het nie. Hierdie deeglike en goed nagevorsde biografie deur Alex Mouton, professor in Geskiedenis aan Unisa en biograaf van Margaret en William Ballinger en Schalk Pienaar, vul 'n belangrike leemte, maar laat ook 'n behoefte. Net soos Schalk Pienaar sonder Afrikaans nie werklik verstaan kan word nie, kan F.S. Malan ook nie sonder Afrikaans verstaan word nie. Die feit dat die keuse gedoen is om die boek in Engels te skryf, bring mee dat Malan se politieke idealisme eerder as sy kulturele betrokkenheid en nalatenskap die grootste klem ontvang. Laasgenoemde word wel gereeld in die boek vermeld, maar kom nooit tot sy volle reg nie. Malan was 'n stoere kampvegter vir die opbou van 'n onafhanklike en selfstandige Afrikaanse kultuurgemeenskap. Selfs nadat hy polities vereensaam het en as 'n uitgestotene gevoel het, het hy steeds sy volle diens aan die Afrikaanse kultuurlewe gegee.

Wanneer 'n mens hierdie feit en die uitgebreide eerbetoon wat na sy dood aan hom betoon is, in ag neem, moet jy inderdaad vra in watter opsigte was hy 'n profeet wat geen eer ontvang het nie? As kultuurleier was daar groot erkenning, as Kaapse leier van die Suid-Afrikaanse Party het hy aansien geniet. As kampvegter vir Johannes du Plessis het hy nie alleen gestaan nie en het selfs sulke swaargewigte soos professor Adriaan Moorrees met hom saamgestem. Polities gesien was sy onstabiele verhouding met ou vriende soos Jan Smuts, Louis Botha, J.B.M. Hertzog en ander 'n besondere kenmerk van sy loopbaan. Sy verwagting dat hy die pos van Eerste Minister sou ontvang, is nooit verwesenlik nie. Was dit oor sy liberale houding ten opsigte van arbeidsverhoudings, sy kritiese houding oor die uitwasse van mynkapitalisme en sy kritiese uitsprake oor die rol van die mynmagnate, was dit oor sy pleidooie vir die mynwerkers en

die swart werkers, of was dit oor sy ferme ondersteuning van die uitbreiding van 'n gekwalifiseerde stem vir nie-wit kiesers, of die sogenaamde liberale Kaapse grondwet wat daartoe gelei het dat hy nooit politieke vervulling gevind het nie? Mouton voer nog meer persoonlike redes aan waarom Malan nie die geluk gevind het waarna hy gesoek het nie (p. 99-100). Sy finale gevolgtrekking is dat Malan 'n man van integriteit en beginsels was wat sy Christelike waardes ook op die gemarginaliseerde groepe in die samelewing van toepassing wou maak. Dit is eintlik die Engelse gemeenskap en politieke leiers wat aan Malan geen erkenning gebied het vir sy pleidooie vir die armes en vir dit wat hy vir die Britse Ryk gedoen het nie (p. 134).

'n Profeet behoort ook die volle implikasies van wat hy bepleit, raak te sien. Sy anti-republikanisme het nie ingesien dat die Britse Ryks-idee nie op die langtermyn kan voortbestaan nie en dat republieke in groot getalle uit die Britse Ryk sou ontstaan. Sy pleidooi vir gekwalifiseerde stemreg vir nie-wittes waardeur hulle aan hoër vereistes as die wittes sou moes voldoen, was inherent diskriminerend. D.F. Malan het in die debat van 1936 daarop gewys dat die gekwalifiseerde stemreg net 'n tussenstap was na swart meerderheidsregering soos later oral in die koloniale wêreld bewys is, ook waar gekwalifiseerde stemreg wel aktief bestaan het. Mouton wys daarop dat F.S. Malan geen antwoord op hierdie argument gehad het nie en dat hy net een keer erken het dat sy beleid tot swart meerderheidsregering sou lei (p. 166).

Malan het 'n sleutelrol in die politieke geskiedenis en die opbou van 'n Afrikaanse kultuurgemeenskap gespeel. Daarvoor verdien het die volle erkenning van die nageslag. Hy was ook die verteenwoordiger van iets wat nie volop in die geskiedenis is nie en dit maak hom nog meer merkwaardig: 'n liberale, versoenende, idealistiese Afrikaner nasionalis!

